

ضرورت اجتهاد و بہ روز کردن فلسفہ

دکتر سیدیحیہ یثربے

ضرورت اجتهاد و به روز کردن فلسفه

شما این را هیچ وقت در میراث ریاضی نمی گوید که چه کار کنیم میراث ریاضی ما به درد بخورد؟! شما هیچ وقت این را در میراث تاریخی به کار نمی برید! تاریخی در دوران صفویه نوشته شده، چه کار کنیم که این به درد امروز ما بخورد؟! آن مال شاهان صفوی را نوشته، الان باید تاریخ امروز، تاریخ شرایط امروزی مان را بنویسیم.

شما در هیچ چیز این جور فکر نمی کنید چه کار کنیم ما آن ها را داشته باشیم! جز یک چیز که من با شوخی می گویم آثار باستانی را ما زنده نگه می داریم و به حالت قدیمش هم نگه می داریم بیایند ببینند! اما نه اینکه از آن الگو بگیرند برای ساختن زندگی امروزشان! ما این ها را در تاریخ مان داریم! ارسطو بزرگ هست ولی در تاریخ! ارسطو امروز حریف یک بچه دبیرستانی نیست!

ضرورت اجتهاد و به روز کردن فلسفه

اما همین بچه اگر در عصر ارسطو به اندازه‌ی ارسطو تلاش می‌کرد برای فهم جهان، الآن برای ما مثل ارسطو گرامی بود! ما ملاصدرا را بزرگ می‌دانیم، ولی در تاریخ‌مان، نه در این روزمان! امروزه ما چیزهایی در اختیار داریم که ملاصدرا نداشت! دنیا عوض شده! زندگی عوض شده! انسان عوض شده! میزان فهم بالا رفته! ما باید بیاییم از نوع بازسازی کنیم و شروع کنیم تأسیس کنیم فلسفه‌ی امروزمان را. این هم راهش این هست:

نه غرب را رد کنیم، نه ملاصدرا را! نه غرب را در بست قبول کنیم، نه ملاصدرا را!

ما بیاییم مسأله‌های فلسفی‌مان را مطرح کنیم، ببینیم جواب چه کسی رسا هست، آن را قبول کنیم! جواب چه کسی قابل قبول هست، آن را قبول کنیم!

ضرورت اجتهاد و به روز کردن فلسفه

مثل طب! الان مثلاً باز از خودم مثال بزنم؛ من چشمم ناراحت هست از نظر شبکیه، که عمل شده بارها و دیگر از کار افتاده.

الآن من نمی‌روم به سراغ طب قدیم که مثلاً فلان چیز را بجوشان و بریز در چشمت! هر وقت مریض می‌شوم می‌روم یک پزشک متخصص معاینه می‌کند چیزی به من می‌گوید من هم عمل می‌کنم!

یکی قلبش ناراحت هست، دیگر نمی‌رود فلان گیاه را بخورد! یک زمان می‌خورد ولی می‌بیند نه! نشد! می‌رود پزشک، عکس می‌گیرند، بعد از عکس اقدامات مختلفی می‌کنند.

ما مسائل اجتماعی و فلسفی و اعتقادی‌مان را هم بیاوریم مسئله‌هایشان را بگذاریم به میدان و برویم به دنبال جواب!

ضرورت اجتهاد و به روز کردن فلسفه

این جواب را ابن سینا خوب داده باشد، دورش می‌گردیم!
آن را انتخاب کنیم! ولی ما انتخاب کنیم نه به تقلید! اگر
کانت خوب جواب داده آن را قبول کنیم!

عین پزشکی فلسفه از بیماری‌های ما کمتر نیست! سؤالات
فلسفی از بیماری‌های ما کمتر نیست!

آقای قهوه‌چیان زمان سابق یعنی تا ملاصدرا، تا حاجی
ملاهادی سبزواری، این کائنات بالا را دائمی می‌دانستند!
یعنی می‌گفتند این‌ها عنصر نیست! این‌ها جنس‌شان از
اسیده تر هست و این‌ها برای همیشه بودند و برای همیشه
هستند!

الان دانش جدید تاریخ پیدایش نشان می‌دهد! و روزی ده‌ها
صدها از این‌ها در این فضای نامتناهی به وجود می‌آیند از
بین می‌روند!

ضرورت اجتهاد و به روز کردن فلسفه

تاریخ انقضا هم دارد؛ خورشید هم نمی‌ماند، زندگی زمینی هم نمی‌ماند! خب این یک چیز جدیدی هست!
ارسطو از این خبر نداشت! ملاهادی سبزواری هم خبر نداشت! اگرچه دوهزار سال بیشتر فاصله‌شان هست! ولی خبر نداشتند!

ما باید فیلسوف روزگار خودمان باشیم!
هی گوش بدهیم آقا ملاصدرا گفته تشکیک در وجود! کدام مجهول ما با این معلوم می‌شود؟! چه فهمی در ما ایجاد می‌کند؟! خود تشکیک اصلاً با عقل قابل فهم نیست!
حوزه‌های عرفان شهودی هست!
وحدت وجود! همه چیز اوست! این را چه جور تو بفهمی؟!
احدی می‌تواند بفهمد؟! این‌ها همه هیچند فقط اوست!

ضرورت اجتهاد و به روز کردن فلسفه

این را فقط زبانا می‌گوییم! ولی عملاً همه‌ی این‌ها هستند تازه یک مقدار هم ما فکر می‌کنیم آن را باید با دلیل ثابت کنیم! این ذهن ماست.

حالا من معتقد هستم فلسفه‌ی ما خوب است، از مال آن‌ها هم کمتر نیست، ولی تاریخ هست! فلسفه‌ی امروزمان را آن‌ها دارند ما فلسفه‌ی امروزمان را نداریم! آن‌ها نتایج فلسفه‌ی امروزشان را رسیدند، ما نتایج جدیدی نداریم!

گاهی هم مصنوعی می‌خواهیم بگوییم محیط زیست از نظر ملاصدرا! این خیلی نادانی هست! آخر در زمان ملاصدرا مشکل محیط زیست اصلاً نبود تا او بیاید راه‌حل نشان بدهد! این به این می‌ماند بگوییم تعمیر موتور هواپیما از نظر ابن‌سینا! اصلاً هواپیما در آن زمان نبود که او در این‌باره کاری کرده باشد رهنمودی به ما داده باشد!